

પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય ઉત્સવ : ૨૦૨૦ :: PushtiBhaktiMarg Festivals : 2020

મહિનો Month	પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય ઉત્સવ - ૨૦૨૦ PushtiBhaktiMarg Festivals - 2020	વૈષ્ણવ તિથીપત્રક - VAISHNAV CALENDAR			
		સન ૨૦૨૦ -- 2020 CE		વિક્રમ સંવત ૨૦૭૬ - ૭૭	Hindu Year Vikram Samvat 2076-77
		દિવસ - DAY	તારીખ - DATE		
<p>આ ઉત્સવસૂચી પુજ્યપાદ ગોસ્વામી ૧૦૮ શ્રીચંદ્રગોપાલજી મહારાજશ્રી (સુરત-વડોદરા) પ્રકાશિત વૈષ્ણવ ટીપ્પણી પ્રમાણે છે. હિંદુ વર્ષનું પંચાંગ ભૌગોલિક સ્થાન ઉપર આધારિત હોવાના કારણે આ ટીપ્પણી પ્રમાણેના એકાદશી-ઉત્સવની તિથિ નાથદ્વારા મંદિર કે કાંકરોલી મંદિર દ્વારા પ્રકાશિત ટીપ્પણી કરતા એકાદ દિવસ જુદા (ક્યારેક -હંમેશા નહી) હોઈ શકે છે. આ તફાવતની પરિસ્થિતિમાં કઈ ટીપ્પણી પ્રમાણે એકાદશી-ઉત્સવ ઉજવવા એ આપે નક્કી કરવાનું રહેશે. અમેરિકાના ભૌગોલિક સ્થાન માટે તો ભારતવર્ષની બધી વૈષ્ણવ ટીપ્પણી સમાન જ છે.</p> <p>This calendar is based on the Vaishnav Tippani (Vaishnav Calendar) as published by HDH Shri ChandraGopalji MaharajShri (Surat-Vadodara). Since, Hindu Calendar dates for religious festivals/fasting days are based on geographical location, the dates as per this calendar may sometimes be different than the dates given in similar Vaishnav calendar/s published by NathDwara or Kankroli Temples. In such cases, it will be your decision as to which vaishnav calendar to follow. As such, all the different Vaishnav calendars as published in India would be "same" for America.</p>					
જાન્યુઆરી January	મકરસંક્રાન્તિ - ઉત્તરાયણ -- Uttarayan (Kite-Day) નોંધ: પ્રભુને તલની સામગ્રી બુધવારે (જાન્યુ ૧૫) ધરવી. Note: Offer sweets made of sesame-seeds to ShrijiBawa on Wednesday (January 15).	મંગળ - Tue	જાન્યુ ૧૪ -- Jan 14	પોષ વદ ૦૪	Posh Vad 04
	શ્રીમુકુન્દરાયપ્રભુ (કાશી) પાટોત્સવ પ.ભ. શ્રીદામોદરદાસ હરસાનીજી ઉત્સવ ShriMukundrayPrabhu (Kashi) Patotsav ShriDamodardasHarsaniji Birth-Celebration	બુધ - Wed	જાન્યુ ૨૯ -- Jan 29	મહા સુદ ૦૪	Maha Sud 04
	વસન્તપંચમી - Vasant-Panchami	ગુરુ - Thu	જાન્યુ ૩૦ -- Jan 30	મહા સુદ ૦૫	Maha Sud 05
ફેબ્રુઆરી February	હોળી દંડારોપણ - ધમાર પ્રારંભ - Holi Danda-Ropan	રવિ - Sun	ફેબ્રુ ૦૯ - Feb 09	મહા - પૂનમ	Maha - Full-Moon
	શ્રીનાથજીપ્રભુ (નાથદ્વારા) પાટોત્સવ (સતઘરા) ShriNathjiPrabhu (NathDwara) Patotsav	શનિ - Sat	ફેબ્રુ ૧૫ - Feb 15	મહા વદ ૦૭	Maha Vad 07
	મહાશિવરાત્રી (વૈષ્ણવોએ આ વ્રત પાળવાનું હોતુ નથી) MahaShivRatri (Vaishnavs do not observe this fast)	શુક્ર - Fri	ફેબ્રુ ૨૧ - Feb 21	મહા વદ ૧૩	Maha Vad 13
માર્ચ March	શ્રીમથુરેશપ્રભુ (કોટા) પાટોત્સવ પ્રધાનગૃહાધીશ તિલકાયત પૂજ્યશ્રી રાકેશજી જન્મદિન ઉત્સવ ShriMathureshPrabhu (Kota) Patotsav HDH Tilkayat Shri Rakeshji Birthday	સોમ - Mon	માર્ચ ૦૨ - March 02	ફાગણ સુદ ૦૭	Fagan Sud 07
	હવેલીમાં વૈષ્ણવ રંગોત્સવ - Vaishnav Festival of Colors	રવિ - Sun	માર્ચ ૦૮ - Mar 08	---	---

મહિનો Month	પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય ઉત્સવ - ૨૦૨૦ PushtiBhaktiMarg Festivals - 2020	વૈષ્ણવ તિથીપત્રક - VAISHNAV CALENDAR			
		સન ૨૦૨૦ -- 2020 CE		વિક્રમ સંવત ૨૦૭૬ - ૭૭	Hindu Year Vikram Samvat 2076-77
		દિવસ - DAY	તારીખ - DATE		
માર્ચ March	હોળી - હોલિકાપૂજન -- Holi Fire & Poojan	સોમ - Mon	માર્ચ ૦૯ - Mar 09	ફાગણ - પૂનમ	Fagan - Full Moon
	ધુળેટી અને દોલોત્સવ - Dhuleti & Divine Festival of Colors	મંગળ - Tue	માર્ચ ૧૦ - Mar 10	ફાગણ વદ ૦૧	Fagan Vad 01
	દ્વિતિયા પાટોત્સવ - Second Patotsav	બુધ - Wed	માર્ચ ૧૧ - Mar 11	ફાગણ વદ ૦૨	Fagan Vad 02
	ગુડી પડવો - Gudi Padavo	બુધ - Wed	માર્ચ ૨૫ - Mar 25	ચૈત્ર સુદ ૦૧	Chaitra Sud 01
	શ્રીનટવરપ્રભુ (અમદાવાદ) પાટોત્સવ- ShriNatvarPrabhu Utsav	શનિ - Sat	માર્ચ ૨૮ - Mar 28	ચૈત્ર સુદ ૦૪	Chaitra Sud 04
	શ્રીયદુનાથજી (બજ્જગૃહ) ઉત્સવ - શ્રીયમુનાજી ઉત્સવ ShriYaduNathji Utsav - ShriYamunaji Utsav	સોમ - Mon	માર્ચ ૩૦ - Mar 30	ચૈત્ર સુદ ૦૬	Chaitra Sud 06
એપ્રિલ April	શ્રીરામનવમી - શ્રીરામ જયંતી ShriRam Navami - ShriRam Incarnation Day	ગુરુ - Thur	એપ્રિલ ૦૨ - April 02	ચૈત્ર સુદ ૦૯	Chaitra Sud 09
	શ્રીવિઠ્ઠલનાથપ્રભુ (નાથદ્વારા) પાટોત્સવ ShriVitthalNathPrabhu (NathDwara) Patotsav	મંગળ - Tue	એપ્રિલ ૧૪ - April 14	ચૈત્ર વદ ૦૭	Chaitra Vad 07
	શ્રીમહાપ્રભુજી પ્રાગટ્યોત્સવ (૫૪૩) - વલ્લભાબ્દ-૫૪૩ પ્રારંભ ShriMahaPrabhuji Birth Celebration (543st)	શનિ - Sat	એપ્રિલ ૧૮ - April 18	ચૈત્ર વદ ૧૧	Chaitra Vad 11
	અક્ષય તૃતીયા-ચંદનયાત્રા - Akshay Trutiya	રવિ - Sun	એપ્રિલ ૨૬ - April 26	વૈશાખ સુદ ૦૩	Vaishakh Sud 03
મે - May	શ્રીનૃસિંહ જયંતી - ShriNrusinh Incarnation Day	બુધ - Wed	મે ૦૬ - May 06	વૈશાખ સુદ ૧૪	Vaishakh Sud 14
જુન June	ગંગાદશમી -- Ganga-Dashami	સોમ - Mon	જુન ૦૧ - Jun 01	જેઠ સુદ ૧૦	Jeth Sud 10
	સ્નાનયાત્રા -- Snaan-Yatra	શનિ - Sat	જુન ૦૬ - Jun 06	જેઠ વદ ૦૧	Jet Vad 01
	રથયાત્રા - Rath-Yatra	મંગળ - Tue	જુન ૨૩ - Jun 23	અષાઢ સુદ ૦૨	Ashadh Sud 02
	શ્રીદ્વારિકાધીશપ્રભુ (કાંકરોલી) પાટોત્સવ ShriDwarkadhishPrabhu (Kankroli) Patotsav	શુક્ર - Fri	જુન ૨૬ - Jun 26	અષાઢ સુદ ૦૫	Ashadh Sud 05
	કસુંબાછાઠ - Kasumba-Chaath પ્રધાનગૃહાધીશ તિલકાયત પૂજ્યશ્રી રાકેશજી તિલક ઉત્સવ HDH Tilkayat Shri Rakeshji Tilak Utsav				
જુલાઈ July	દેવશયની એકાદશી વ્રત - DevShayani Ekadashi	બુધ - Wed	જુલાઈ ૦૧ - July 01	અષાઢ સુદ ૧૧	Ashadh Sud 11
	ગુરુપૂર્ણિમા-વ્યાસપૂર્ણિમા - Guru Felicitation Day (વૈષ્ણવો આ દિવસે પુષ્ટિગુરુની વંદના કરતા નથી)	રવિ - Sun	જુલાઈ ૦૫ - July 05	અષાઢ - પૂનમ	Ashadh - Full Moon
	હિંદોળા-દિન આરંભ - Hindola-Days Begin	સોમ - Mon	જુલાઈ ૦૬ - July 06	અષાઢ વદ ૦૧	Ashadh Vad 01

મહિનો Month	પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય ઉત્સવ - ૨૦૨૦ PushtiBhaktiMarg Festivals - 2020	વૈષ્ણવ તિથીપત્રક - VAISHNAV CALENDAR			
		સન ૨૦૨૦ -- 2020 CE		વિક્રમ સંવત ૨૦૭૬ - ૭૭	Hindu Year Vikram Samvat 2076-77
		દિવસ - DAY	તારીખ - DATE		
જુલાઈ July	શ્રીગોકુલનાથપ્રભુ (ગોકુલ) પાટોત્સવ શ્રીગોકુલચંદ્રમાજીપ્રભુ (કામવન) પાટોત્સવ ShriGokulNathPrabhu (Gokul) Patotsav ShriGokulChandramajiPrabhu (Kamvan) Patotsav	ગુરુ - Thur	જુલાઈ ૦૯ - July 09	અષાઢ વદ ૦૪	Ashadh Vad 04
	ઠકુરાની ત્રીજ (યમુનાષ્ટક દિન) Thakurani Trij (Yamunashtak Day)	ગુરુ - Thur	જુલાઈ ૨૩ - July 23	શ્રાવણ સુદ ૦૩	Shravan Sud 03
	નાગપંચમી - શ્રીનાથજીના ડાબા હસ્તના દર્શન Naag Panchami - Unveiling of ShriNathji's left hand	શનિ - Sat	જુલાઈ ૨૫ - July 25	શ્રાવણ સુદ ૦૫	Shravan Sud 05
	શ્રીકલ્યાણરાયપ્રભુ (વડોદરા) પાટોત્સવ ShriKalyanrayPrabhu (Vadodara) Patotsav	બુધ - Wed	જુલાઈ ૨૯ - July 29	શ્રાવણ સુદ ૧૦	Shravan Sud 10
	પવિત્રા એકાદશી - પુષ્ટિભક્તિમાર્ગ પ્રાગટ્ય દિન Pavitra Ekadashi - PushtiBhaktiMarg Birth-Day	ગુરુ - Thur	જુલાઈ ૩૦ - July 30	શ્રાવણ સુદ ૧૧	Shravan Sud 11
	પવિત્રા દ્વાદશી - પુષ્ટિભક્તિમાર્ગ ગુરુવંદના Pavitra Dwadashi PushtiBhaktiMarg Guru Felicitatation Day	શુક્ર - Fri	જુલાઈ ૩૧ - July 31	શ્રાવણ સુદ ૧૨	Shravan Sud 12
ઓગસ્ટ August	રક્ષાબંધન - Rakhi Day	સોમ - Mon	ઓગસ્ટ ૦૩ - Aug 03	શ્રાવણ - પૂનમ	Shravan - Full Moon
	હિંદોળા-દિન વિજય -- Hindola-Days End	બુધ - Wed	ઓગસ્ટ ૦૫ - Aug 05	શ્રાવણ વદ ૦૨	Shravan Vad 02
	શ્રીકૃષ્ણ જન્માષ્ટમી Krishna Incarnation Day - BirthDay	બુધ - Wed	ઓગસ્ટ ૧૨ - Aug 12	શ્રાવણ વદ ૦૮	Shravan Vad 08
	નંદમહોત્સવ NandMahotsav - Krishna BirthDay Celebration	ગુરુ - Thur	ઓગસ્ટ ૧૩ - Aug 13	શ્રાવણ વદ ૦૯	Shravan Vad 09
	કેવડાત્રીજ --- Kevada-Treej	શુક્ર - Fri	ઓગસ્ટ ૨૧ - Aug 21	ભાદરવા સુદ ૦૩	Bhadarva Sud 03
	ગણેશ ચતુર્થી (વૈષ્ણવોએ આ વ્રત પાળવાનું હોતુ નથી) Ganesh Chaturthi (Vaishnavs do not observe this day)	શનિ - Sat	ઓગસ્ટ ૨૨ - Aug 22	ભાદરવા સુદ ૦૪	Bhadarva Sud 04
	શ્રીરાધાષ્ટમી - ShriRadha Birthday	બુધ - Wed	ઓગસ્ટ ૨૬ - Aug 26	ભાદરવા સુદ ૦૮	Bhadarva Sud 08
	દાન એકાદશી - Daan-Ekadashi	શનિ - Sat	ઓગસ્ટ ૨૯ - Aug 29	ભાદરવા સુદ ૧૧	Bhadarva Sud 11
	શ્રીવામન જયંતી - Shri Vaaman Incarnation Day				

મહિનો Month	પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય ઉત્સવ - ૨૦૨૦ PushtiBhaktiMarg Festivals - 2020	વૈષ્ણવ તિથીપત્રક - VAISHNAV CALENDAR			
		સન ૨૦૨૦ -- 2020 CE		વિક્રમ સંવત ૨૦૭૬ - ૭૭	Hindu Year Vikram Samvat 2076-77
		દિવસ - DAY	તારીખ - DATE		
સપ્ટેમ્બર Sept	પુષ્ટિમાર્ગ - સાંઝી-દિન --- હિંદુધર્મ શ્રાધ્ધ પક્ષ Pushtimarg - Saanzi (Rangoli)-Days Hinduism Ancestors Tribute Days	બુધ, સપ્ટે-૦૨ -થી- સપ્ટે-૧૭, ગુરુ Wed, Sept--02 -to- Sept--17, Thur		ભાદરવા-પૂનમ -થી- અમાસ Bhadarva Full-Moon -thru- No-Moon	
	શ્રીહરિરાયજી મહાપ્રભુ પ્રાગટ્યોત્સવ (૪૩૧) ShriHariraiji Birth Anniversary (431th)	સોમ - Mon	સપ્ટે ૦૭ - Sep 07	ભાદરવા વદ ૦૫	Bhadarva Vad 05
	શ્રીગોપીનાથજી પ્રાગટ્યોત્સવ (૫૦૯) ShriGopiNathji Birth Anniversary (509th)	સોમ - Mon	સપ્ટે ૧૪ - Sep 14	ભાદરવા વદ ૧૨	Bhadarva Vad 12
	શ્રીબાલકૃષ્ણજી (તૃતીયગૃહ) ઉત્સવ - ShriBalKrushnaji Utsav	મંગળ - Tue	સપ્ટે ૧૫ - Sep 15	ભાદરવા વદ ૧૩	Bhadarva Vad 13
	અધિક (પુરુષોત્તમ) માસ ... (આસો મહિનો - ૨૯ દિવસ) Hindu Year Additional Month (Aaso Month - 29 Days)	શુક્ર, સપ્ટે-૧૮ -થી- ઓક્ટો-૧૬, શુક્ર Sun, Sept--18 -to- Oct--16, Mon		અધિક-માસ માહિતી છેલ્લા પાન ઉપર Explanation on last page	
ઓક્ટોબર October	નવરાત્રી (પુષ્ટિમાર્ગ -- નવવિલાસ ઉત્સવ દિન) NavRatri (Raas-Garba Nights)	શનિ, ઓક્ટો-૧૭ -થી- ઓક્ટો-૨૪, શનિ Sat, Oct--17 -to- Oct--24, Sat		આસો સુદ ૧ -થી- ૮ Aaso Sud 1 -thru- 8	
	દશેરા --- Dashera	રવિ - Sun	ઓક્ટો ૨૫ - Oct 25	આસો સુદ ૦૯	Aaso Sud 09
	શ્રીબાલકૃષ્ણપ્રભુ (સુરત) પાટોત્સવ ShriBalKrushnaPrabhu (Surat) Patotsav	ગુરુ - Thur	ઓક્ટો ૨૯ - Oct 29	આસો સુદ ૧૩	Aaso Sud 13
	શરદપૂનમ- રાસોત્સવ Full-Moon Night -- Raas-Garba	શનિ - Sat	ઓક્ટો ૩૧ - Oct 31	આસો - પૂનમ	Aaso - Full Moon
નવેમ્બર November	દિવાલી ઉત્સવ-દિન : Diwali Utsav-Days				
	રમા એકાદશી વ્રત - Rama Ekadashi Vrat	બુધ - Wed	નવેમ્બર ૧૧ - Nov 11	આસો વદ ૧૧	Aaso Vad 11
	વાક્રુબારસ - ગોવત્સબારસ - Vak-Baras	ગુરુ - Thur	નવેમ્બર ૧૨ - Nov 12	આસો વદ ૧૨	Aaso Vad 12
	ધનતેરસ - Dhan Teras	શુક્ર - Fri	નવેમ્બર ૧૩ - Nov 13	આસો વદ ૧૩	Aaso Vad 13
	રુપચૌદસ - RoopChaudas	શનિ - Sat	નવેમ્બર ૧૪ - Nov 14	આસો વદ ૧૪	Aaso Vad 14
	દિવાલી - Diwali				
	વૈષ્ણવ ટીપ્પણી પ્રમાણે આજે ગોવર્ધનપૂજા - અન્નકુટ ઉત્સવ ઉજવી શકાશે Govardhan-Pooja & Annakut Celebration may happen today per Vaishnav calendar	રવિ - Sun	નવેમ્બર ૧૫ - Nov 15	આસો - અમાસ	Aaso - No Moon
	નૂતન વર્ષ - ૨૦૭૭ - Hindu New Year 2077	સોમ - Mon	નવેમ્બર ૧૬ - Nov 16	કાર્તિક સુદ ૦૧	Kartik Sud 01
	ભાઈબીજ - Bhai-Bij				
લાભપાંચમ - Laabh-Pancham	ગુરુ - Thur	નવેમ્બર ૧૯ - Nov 19	કાર્તિક સુદ ૦૫	Kartik Sud 05	

મહિનો Month	પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય ઉત્સવ - ૨૦૨૦ PushtiBhaktiMarg Festivals - 2020	વૈષ્ણવ તિથીપત્રક - VAISHNAV CALENDAR			
		સન ૨૦૨૦ -- 2020 CE		વિક્રમ સંવત ૨૦૭૬ - ૭૭	Hindu Year Vikram Samvat 2076-77
		દિવસ - DAY	તારીખ - DATE		
નવેમ્બર November	ગોપાષ્ટમી - પ્રથમ કુંડવારો - Gopashtami	રવિ - Sun	નવેમ્બર ૨૨ - Nov 22	કાર્તિક સુદ ૦૮	Kartik Sud 08
	અક્ષયનવમી - Akshya-Navami	સોમ - Mon	નવેમ્બર ૨૩ - Nov 23	કાર્તિક સુદ ૦૯	Kartik Sud 09
	દેવઉઠી - પ્રબોધિની એકાદશી વ્રત (તુલસીવિવાહ) Prabodhini Ekadashi - Tulsi Vivah	ગુરુ - Thur	નવેમ્બર ૨૬ - Nov 26	કાર્તિક સુદ ૧૨	Kartik Sud 12
	શ્રીગિરિધરજી (પ્રથમગૃહ) ઉત્સવ - ShriGiridharji Utsav શ્રીરઘુનાથજી (પંચમગૃહ) ઉત્સવ - ShriRaghuNathji Utsav	શુક્ર - Fri	નવેમ્બર ૨૭ - Nov 27	કાર્તિક સુદ ૧૨	Kartik Sud 12
	દેવદિવાળી - Dev-Diwali (Diwali of Gods)	સોમ - Mon	નવેમ્બર ૩૦ - Nov 30	કાર્તિક - પૂનમ	Kartik - Full Moon
ડીસેમ્બર December	શ્રીગોવિંદરાયજી (દ્વિતિયગૃહ) ઉત્સવ - ShriGovindrayji Utsav	મંગળ - Tue	ડીસેમ્બર ૦૮ - Dec 08	કાર્તિક વદ ૦૮	Kartik Vad 08
	શ્રીઘનશ્યામજી (સપ્તમગૃહ) ઉત્સવ - ShriGhanshyamji Utsav	શનિ - Sat	ડીસેમ્બર ૧૨ - Dec 12	કાર્તિક વદ ૧૩	Kartik Vad 13
	શ્રીમદનમોહનપ્રભુ (કામવન) પાટોત્સવ ShriMadanMohanPrabhu (Kamvan) Patotsav	શનિ - Sat	ડીસેમ્બર ૧૯ - Dec 19	માગશર સુદ ૦૫	Magshar Sud 05
	શ્રીગોકુલનાથજી (ચતુર્થગૃહ) પ્રાગટ્યોત્સવ (૪૬૯) ShriGokulNathji BirthDay (469th)	સોમ - Mon	ડીસેમ્બર ૨૧ - Dec 21	માગશર સુદ ૦૭	Magshar Sud 07
	ભગવદ્ ગીતા જયંતી - Bhagvad Gita Jayanti	શુક્ર - Fri	ડીસેમ્બર ૨૫ - Dec 25	માગશર સુદ ૧૧	Magshar Sud 11
	શ્રીબલદેવજી ઉત્સવ - ShriBaldevji Utsav શ્રીનાથજી છપ્પનભોગ - ShriNathji ChappanBhog	બુધ - Wed	ડીસેમ્બર ૩૦ - Dec 30	માગશર - પૂનમ	Magshar Full Moon
જાન્યુઆરી January	શ્રીગુસાંઈજી પ્રાગટ્યોત્સવ (૫૦૬) -- જલેબી ઉત્સવ ShriGusainji BirthDay (506th)	ગુરુ - Thur	જાન્યુઆરી ૦૭, ૨૦૨૧ January 07, 2021	માગશર વદ ૦૯	Magshar Vad 09

NOTE: Explanation of “Adhik-Maas” on the next page.

અધિક (પુરુષોત્તમ) માસ

વિશ્વની ઘણી સંસ્કૃતિઓમાં સૂર્ય આસપાસ પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા પર આધારિત પંચાંગ-ગણતરી (જેવી કે, ઈસ્વીસન) સ્વીકાર્ય છે. પૃથ્વીની આવી એક પ્રદક્ષિણા ૩૬૫.૨૫ દિવસમાં સંપૂર્ણ થાય છે જેને એક સૂર્યવર્ષ મનાય છે. વધારાના ૦.૨૫ દિવસનો મેળ દર ચોથા સૂર્યવર્ષ (લીપ-ઈયર)ના ફેબ્રુઆરી માસમાં એક દિવસ વધારીને કરાય છે.

હિંદુ સંસ્કૃતિમાં, પૃથ્વી આસપાસ ચંદ્રની ગતિ પર આધારિત પંચાંગ-ગણતરી (જેવી કે, વિક્રમસંવત) સ્વીકાર્ય છે. ચંદ્રને પૃથ્વીની એક પ્રદક્ષિણા કરતાં ૨૯.૫ દિવસ થાય છે જેને એક ચંદ્રમાસ કહેવાય છે. બાર ચંદ્રમાસનું એક ચંદ્રવર્ષ (૨૯.૫ x ૧૨) ૩૫૪ દિવસનું થાય છે. ચંદ્રમાસના અડધા દિવસના કારણે ચંદ્રમાસમાં તિથિની વધઘટ થતી હોય છે.

સૂર્યવર્ષ તથા ચંદ્રવર્ષ વચ્ચેનો આ ૧૧.૨૫ દિવસનો તફાવત, અઢી ચંદ્રવર્ષના ગાળા દરમ્યાન આશરે એક ચંદ્રમાસ જેટલો થાય છે. આ કારણે, દરેક પાંચ ચંદ્રવર્ષ દરમ્યાન વધારાના બે ચંદ્રમાસ ઉમેરવાની ગોઠવણ થઈ છે. આ વધારાનો ચંદ્રમાસ એ જ અધિક માસ (મહિનો).

અધિક માસ વિક્રમ સંવતના વર્ષના ચૈત્ર-થી-આસો મહિના દરમ્યાન જ આવે છે. અધિક માસમાં સૂર્ય સંક્રાંતિ ન હોવાના કારણે એમાં વૈદિક કાર્ય – જનોઈ, વિવાહ, લગ્ન, યજ્ઞ, વિગેરે – થઈ શકતાં નથી. અને માટે એ અપવિત્ર ગણાતો. પરંતુ, પરબ્રહ્મ, પરમાત્મા શ્રીપુરુષોત્તમ પ્રભુ (શ્રીકૃષ્ણ) એ અધિક માસનું સ્વામીત્વ સ્વીકારવાથી અધિક માસ અપવિત્રમાંથી પવિત્ર થયો અને એ પુરુષોત્તમ માસ તરીકે પણ ઓળખાયો. અધિક માસ દરમ્યાન પ્રભુદર્શન-ધ્યાન-સ્મરણ-કીર્તન-કથાશ્રવણ, વ્રત-ઉપવાસ, દાનપુણ્ય કરનાર ભાવિકજનને અધિક પુણ્ય મળે છે.

HINDU YEAR (VIKRAM SAMVAT)'S ADDITIONAL MONTH (ADHIK--MAAS)

Many cultures around the world accept calendar calculation (such as, Gregorian) based on the time taken by earth to once orbit around sun. One such orbit duration is 365.25 days which is called a solar year. The additional 0.25 day is adjusted by adding one whole day in the month of February every four years in year known as leap-year.

Hindu culture accepts calendar calculation (such as, Vikram Samvat) based on the time taken by moon to once orbit around earth. One such orbit duration is 29.5 days which is called a lunar month. A lunar year is of 12 lunar months and of 354 (29.5 x 12) days. The half additional day in a lunar month causes missing of and/or addition of date/s in some lunar months in a year.

The difference between solar year and lunar year is 11;25 days. This difference accumulates to almost a whole lunar month in about 2.5 Lunar years. Thus, for every five-lunar-years duration, two additional lunar months are added into Hindu calendar. This additional month is called “Adhik-Maas”.

Adhik-Maas is only added between the months of Chaitra and Aaso of a lunar year. Auspicious events – Janoi, Betrothal, Wedding, Yagya, etc. – cannot happen during Adhik-Maas. This is why Adhik-Maas is considered inauspicious month. But, because Supreme Being (ParBrahm, Parmatma) ShriPurushottam Prabhu (ShriKrishna) chose to become the Master of Adhik-Maas, it turned auspicious and came to be known as “Purushottam-Maas”. During Adhik-Maas, devotees turn more spiritualistic by observing various religious rituals, listening to spiritual discourses and offering alms to the needy.